

ՕՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

20 փարս

Պ.Ա.Յ.Մ.Ա.Ն.Ք.

Տարեկան գին 4. Պոլսոյ եւ գաւառացի համար 6 մէկիս 4. Եղեմնեայ 3. Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 2 դրութեւն է. աւելի անգամներու համար սակարկութիւն կը լինի:

Տէր և Տնօրէն Մ. Յ. ՄԷԼԻՔԵԱՆ

Պ.Ա.Յ.Մ.Ա.Ն.Ք.

Լրագրոյ վերաբերեալ նամակ եւ այլ գրութիւն պէտք է ուղարկել Մ. Յ. ՄԷԼԻՔԵԱՆ, Պատր. Թի. Հաս. Ետի քիւ. 20 Տ. Յիւլիէկեան է. Գեղեթի սպարման:

Խմբագիր Ե. ՊԱՅՆՆԱՆ

4. ՊԱՒՍ 27 ՕԳՈՍՏՈՍ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՀԱՅ ՎԱՐՃԱՊԵՏՔ ԲՈՒՄԻՈՅ

Վարժապետ Բառն Հին ու ընդհանուր առմամբ գործածութիւնն ունենալով, այսպէս կ'ուզենք անհրաժեշտ յայն ամենքը, որք ուսուցիչ, ուսուցանող և ուսանող են:

Ուսուցիչ Հայ վարժապետաց վերայ մանրամասն և լիութիւն տեղեկութիւնք կը պակասի մեզ. բայց հասարակաց թերթերու մէջ տեսած և կարդացած ենք թէ, անոնց մէջ վարժապետութիւնն իրբեւ մասնագիտութիւն կարեւոր յառաջդիմութիւններ ըրած է. անոններ յառաջ ենք, որք յատկապէս մանկավարժութեան արուեստն ուսած և ընտիր մանկավարժներ են. ուսուցիչներ ալ այդ արուեստին հետ ունենալով իր արտադրութեան հոգեւորական համայնարաններու վկայականներ:

Հանգուցեալ իրիշխան, վերջին անգամ Ռուսաստան ճանապարհորդած միջոցին, թիֆլիզի մէջ հաւաքեալ վարժապետաց ժողովին խմբակցեալ գտնուած լինելով, պատմած է մեզ թէ Ռուսիոյ Հայ վարժապետաց մէջ ընտիր անձնաւորութիւնք կան, և թէ մանկավարժական ուսումն անդ մեծ յառաջդիմութիւններ ըրած է, զորս փորձով տեսած և հաստատած է վարժապետական ժողովին մէջ: Իրիշխանին այս վկայութիւնն ունէր իւր կարեւորութիւնը, քանզի ինքն իրիշխան անուանի վարժապետ մ'էր:

Թուրքիոյ Հայ վարժապետք ևս մանկավարժական նոր եղանակաց վրայ մասնաւոր ուշադրութիւն ունին, և ևրենց մէջ այդ նոր եղանակներն ուսանելու և ի գործ դրելու մասին պարապողներ կան, բայց ինքնին աշխատելով և ոչ մասնաւոր դասաւորութեամբ այդ ճիւղը զարգացուցած են, հետեւելով ընտիր մանկավարժաց հրատարակութեանց, և դասաւորութեան պահուն' մտադրութիւն ընելով աշակերտաց յոյսըցած ընդունելութեան և տրամադրութեանց ստաւիճանին: Եւ յառանգ որ կեդրոնական վարժարանին բացմամբ այդ մեծ պիտոյքը կը լրանայ և կ'ունենանք մանկավարժական յատուկ դասարան մը:

Բայց մենք այժմ' դիտարկուած լին չունինք Ռուսիոյ և Թուրքիոյ Հայ վարժապետաց մի բաղդատութիւնն ընել, իրենց հմտութեան աստիճանին և կարողութեան չափուն նկատմամբ. մենք ուրիշ բաղդատութիւն մը պիտի ընենք այն յատկութեանց մասին, զորս պէտք

և հարկ է որ ունենայ Հայ վարժապետ մը իւր հմտութեանց հետ:

Ինչ որ ալ լինի Հայ վարժապետութիւն մը հմտութեանց աստիճանը, գլխաւոր յատկութիւն մը կայ, որ կը փնտռուի անոր վրայ, ինչպէս է նաեւ ամեն արուեստաւորի համար, այսինքն թէ, պէտք է վարժապետ ծնած լինի: Միեւնոյն վարժարանէ շատ աշակերտներ կ'ենեն, բայց ոչ ամենքն հաւասար կարողութեան տէր. մի և նոյն վարժարանէն ուսեալ բժշկներ վկայականին կ'առնուն և կ'սկսին բժշկութիւն ընել, բայց այն որ բնական յատկութիւն ունեցած է արուեստին, այսինքն բժշկ ծնած է, կը դրազանցէ իւր ընկերները:

Այն որ վարժապետ ծնած է, իւր պաշտօնն վարձաւորի նման չը կատարէր, դպրական և դիտական դասուց հետ, բարոյական, ընկերական և ազգասիրական այնպիսի գասեր կը մտնուէր անոր հոգեւորական մասնակցութեան արտին և հոգեւոր մէջ տարւորել, որ ապագային ծըլին ու ծաղկին այդ դասեր: Այդպէս ճակատագիրն անոնց վարժապետաց ձեւքն է:

Հայ վարժապետաց պաշտօնն ու պարտիւնն, համեմատութեամբ ալ գլին վիճակին, առաւել փափուկ և ծանր են: Մեծ անձնութիւններ, մասնաւոր թէ անձնագործութիւն պարտին ունենալ Հայ վարժապետք, քանզի ազգը չունի մեծ միջոցներ, որովք լիութիւն վարձատրէ իւր վարժապետները:

Արդ, ի համբաւոյ դիտենք թէ Նահապետեանց, Մանգլիսեան, Պալասեան և Կոստանդեան ընտիր վարժապետներ են, որք պաշտօն ունէին Ս. Լիմիաճի Գէորգեան ճեմարանին մէջ Հոգեւորս կաթողիկոսն որոշմամբ:

Սինօգն, ինչպիսիքեան հարկին կամ պատրուակին տակ, վերջին օրերս որոշեց զեղել այս ընտիր վարժապետաց թոշակներէն մաս մը. ստանք յանձն չափն և հրաւիրեցան: Սինօգը պարտաւորեցաւ աստ և անդ դիմել, տեսուչ և վարժապետ ճարեւու համար, և վերջապէս բաղդատելով մը դատաւ, զոր անուանեց տեսուչ. այդ անուանումն կը հետեւնէնք թէ ինչ պիտի լինին նաեւ միւս վարժապետք, զորս Սինօգը պիտի անուանէ կամ անուանած է:

Եթէ նահապետեանց, Մանգլիսեան, Պալասեան և Կոստանդեան դպրն ինչ իրենց ազգային ըզգայուն հետեւել փութային, պարտ էին Սինօգին որոշման համակերպել, գէթ մինչև կաթողիկոսական ընտրութեան տարած. որպէսզի նորընտիր կաթողիկոսին յանձնէին ճեմարանն այնպէս, ինչպէս որ ստացած էին հանգուցեալ կաթողիկոսէն:

Այժմ' Գէորգեան ճեմարանն խանգարման մէջ է, և կործանման մօտ. Այս վիճակին փափաքողը քանց նկատուի Սինօգը. կարելի է օտար թերադրութիւններ ալ ենթադրել. բայց Գէորգեան ճեմարանին խանգարման և կործանման գիւրացուցիչ և պատճառ, նորա վարժապետք պէտք է նկատուին, քանզի իրքը ինչ զոհողութեամբ, և այն դէպք ժամանակաւոր, կրնային պահպանել ճեմարանին ընթացքը:

Թուրքիոյ Հայ վարժապետք, համեմատաբար, մեծ զոհողութիւններ և անձնաւորութիւններ ի գործ կը դնեն իրենց պաշտաման մէջ, զորս առ մի առ մի թաւել աւելորդ կը համարենք. միայն քանի մը օրինակներ տանք: 1859 թն երբ Ս. Փիլիպի Հիւանդանոցի ճեմարանին (քանզի այս անուամբ կը յիշատակուէր, իւսկիւտարու ճեմարանին փոխանակութեամբ) զոհողութեան պաշտօնական խորհուրդներ տեղի ունեցան. վարժապետք միայն և 11 ամիս շարունակ թոշակ ստանալէ զրկուած լինելով հանգեւած, ոգի ի բռին աշխատեցան և շարունակեցին իրենց դասերը, երբ մեծաւանդ ճեմարանին հոգաւոր հոգաբարձութիւնը ցրուեալ էր, և նորընտիր հոգաբարձութիւնը խմբակ կը հալէր ճեմարանին և անոր 300ի մօտ աշակերտաց, որոնց մեծ մասը դաւաճեցին էին: Վարժապետաց այդ միութիւնն և անձնութիւնները գլխաւոր միջոցն 1860 յուլիս 24, յորում հանդիսատ որ պարգեւաբաշխութեամբ, ի ներկայութեան Սարգիս Պատրիարքի և այլ բաղմամբ ազգայնաց ծանուցուեցաւ ճեմարանին արդիւնաւոր վիճակը: Անկէ ետքը սկսաւ ճեմարանին ցրուումը. բայց նախ մի առ մի ցրուեցին վարժապետներն, առանց դիմելու ամականներն վճարելու (որք ասորիներ, յետոյ կէս առ կէս հազար վճարուեցան), որպէս զի յաջողին ցրուել ճեմարանը:

Խոսքիւնք ճահնադարեան վարժարանին հաստատութեան սկզբնապատճառն է թուարան Սինօգը. քանզի, վարժապետ մը, ուրիշ վարժապետաց աջակցութեամբ, քանզի ասորք թոշակաց մասին մեծ զիջումներ յանձն առած էին այդ վարժարանին հաստատութիւնն և յորատուութիւնն ապահովելու համար:

Այսպէս վարժապետներ են, որ մեծ զոհողութիւններով և անտանգի աշխատութեամբ հիմնած են և կը վարեն զիշերթի վարժարաններ, Մեղզուրեան, Պէրպէրեան, Գուրգէն, և ազգին մի մեծ պիտոյքը կը լրանեն, օտարազգի գոյէժներու կարօտ չթողով ալ գային կրթութեան ջանկարող Հայ

ճանողներն և դաւաններն: Ասորք իրենց անձնական շահն, շատ անգամ, աշակերտաց հաւատարմութեան մը մէջ հաղթ կը գանեն. մինչ և թէ արագին վարժարանաց մէջ վարժապետէին, առաւել կրնային շահաւորիլ և ապագայ մ'ալ պատրաստել: Արդ' զիշերթի վարժարաններն այնպիսի վայրկեաններ կ'ունենան, յորս իրենց թողած փորձի շահն ալ անօթապէս կը լարեն և կ'ապուեն և պարտական իսկ կը ձգեն. սակայն այդ անձնութիւն վարժապետք, որք նիւթակերէն առաւել բարձր շահերու թիկնածու են և նուիրեալ, արհարաւածոց իսկ կ'ուրճը տալ չեն վարանիր:

Ուրեմն Հայ վարժապետք մը յատկութեանց մին և գլխաւորն է վարժապետ ծնած լինել, Հայ, վարժապետ, Ազգին պիտոյի վրայ սիրաւ մորմնաքող վարժապետ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՅՈՒՆԵՍԿԻ ԵՒ ՉԻՆԱՍՏԱՆ

Ս. Զալիէկեա Արքային համալսարան իտալեան անգամ մ'ալ ահա կը ճանարտանայ. «Բոլոր պատերազմունք ծնունդ կ'առնուն առ ի չը դոյէ քերականութեան» Չինաստանն ու Ֆրանսան կը պատերազմին. — ինչո՞ւ. — Չինաստան չը դիտէ քերականութիւն, և Ֆրանսան կը յաւակնի քերականութիւն ուսուցանել իր կայսրութեան: Պրոգանսան միջին դարէն բաւական հեռի է, և քաղաքակրթութեան յառաջադասներն մին է. Հանրապետութեամբ կը կառավարուի, և Հանրային կրթութեան համար միջոցներ կը վտանգ. Գտած էր արդէն իր քաղաքական նաւուն դեղին, երէկ ալ դատաւ օգային նաւուն (օգապարիկին) զեկն. իր վճարան յորինեց ամենէն ընտիր քերականութիւնն, և իր Լիդուէն հրատարակեց ամենէն կատարեալ Բառագիրքն: Ապա ուրեմն իրաւունք — և պարտք — չունի միջե Ֆրանսան՝ մարդասիրական արշաւանքներ ընել մերթ ընդ մերթ հեռաւոր երկրներ, և անձնաւորաբար քերականութեան դասեր աւանդել բարբարոս կամ կէս-քաղաքակրթ ժողովրդոց: Կարդն այս անգամ Չինական ժողովրդեան է. պէտք է որ Չինացիք ալ քերականութիւն ուսանին, և արեւմտեան քաղաքակրթութեան առջեւ խոնարհեն — իրենց պատուարներն, Ուրիշ անգամ ալ Ֆրանսան քերականութեան դասեր հաճած է տալ առ Չինացիս. այլ այս անգամ առաւել ազդուութեամբ կը դասաւսուցէ, կուգը դուրսներուն վրայ մեծադոյն քանակութեամբ դնտակ տեղացներով:

Չենք կրնար քաղաքացիությունը
դառնալու արգելքն այս օրոտաճայն
դատախոսութեան արգելքն — ու
հետեւանքն . այլ կուգանք հասա-
րակօրէն հաստատել մեր այլ պա-
տուարժան եղբայրակցաց հետ՝ այն
գիտօգութիւններն , այս տեղի կու-
տայ ֆուսանստի վարժապետական
արշաւանքն ի Չինաստան : Այս գի-
տօգութիւնք երկու տեսակ են . ու-
մանք ներսէն կը բղխին և ոմանք
գերէն կը հասնին . ներսի գիտօգա-
րարք , այսինքն ֆուսանստի ժո-
ղովրդեան յաճոյս մասն ինքնին կը
հարցնէ կամ կը հարցնէ ֆուսանս-
տի կառավարութեան թէ՛ ֆուսան-
ստի մէջ մարդ չը մնայ քաղաքա-
կրթութեան , քերականութիւն՝ և որ
ի կարգին՝ ուսանելու , զի ֆուսան-
ստի կրթման բաղադրակրթել օտար
ազգերն . նաեւ , այս անձնակա-
րան կամ մարդասիրական արշա-
ւանքն՝ սրբան Չինացոյ նոյնքան
ալ — եթէ ոչ աւելի — ֆուսանացոյ
պիտի վնասէ նիւթապէս . և միթէ
չե՞նք ողբար մեր նիւթական տնի-
ման վրայ և չե՞նք դիմեր պաշտ-
պան դրութեան՝ դարմանելու հա-
մար մեր արհեստից և առեւտրոց
անկումն : Այս գիտօգութեանց վը-
րաց կուգան կաւերան արտադրին
գիտօգութիւնք . Այդ իրացոյց գի-
տօգութիւնք բնականապէս ամենէն
առեւել անշահասիրական են . Ար-
դարեւ , ամեն անգամ որ ֆուսան-
ստի կառավարութիւնն նաւ մը
կը հանէ Ուիլիսոստին վրայ , Սէնդ-
ճէյմսի մարդասէրք և Բաղաքին
թերթն իսկոյն Օղայոյցին կը նա-
յին , փոխորդի ու մշուշ կը տես-
նեն , և կը զեկուցանեն : Գերմա-
նիան ալ ֆուսանստէն վարկեան մը
չը բաժնէր իր սրտտես աշկունքն ,
հըրդաւոր լեզուաւ մը տեղի կու-
նենան :

Այս ֆուսանստ-Չինական պատե-
րազմն՝ Եւրոպոյ համար մեծամեծ
գէտաբերութիւն է . քաղաքական ու
անտեսական կարեւոր շահեր կը
վրդուէ . Բաղաքացիաւ կը խոր-
հին և օրաթերթք կը վիճին . Բա-
րիդի Տէպան , վիճաբանութեանց այն
մեծ թերթն , ամենահարուստ վե-
ճի նիւթ մը գտաւ այս մեծ ար-
շաւանքին մէջ , որ կը ինչ ալ ըլ-
լայ , մեծին ֆուսանստի համար ազի-
տաբեր պիտի ըլլայ — կըսեն Ողջա-
մտութիւն ու փորձառութիւն :

ԳՐԱՍԵՐ ԱՏՈՐ

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

— 0 —

Վեհ . Սուլթանը Լիբանանու
կուսակալութեան գլխաւոր տեղա-
նորէն Բիւրէյեան Գրիգորէֆէնախ-
ին Գ . կարգի Մէճիտին պատուա-
նշան և հեռագրատան տնօրէն Յով-
հանէս Էֆէնտիին երրորդ կարգի
պաշտօնատարութեան ատտիճան
չնորհեց :

— Թեհրանի Օսմ . գեապան ֆախ-
րի պէյ նախնիւթայ օրը Բ . Դուռն
երթալով՝ երկարօրէն խորհրդակ-
ցեցաւ Արատքին գործոց նախարար
Վսեմ Ասիմ փաշայի հետ : Այս
խորհրդակցութեան նիւթը լինել
կը կարծուի թուրք-Պարսկական
սահմանագլխոց զման խնդիրը :

— Գերմանական , իտալական ,
Աւստրիական գեապանատանց Ա-
թարգմանք և Անգլիական դես-
պանատան Բ . թարգմանն շարաթ
օրը Բ . Դուռն երթալով՝ տեսակ-
ցեցան Արատքին գործոց նախարար
Վսեմ Ասիմ փաշայի հետ :

— Անցող րօց պաշտօնատան հա-
սողթը մօրա ամենն ի վեր զգալի
կերպիւ աւելցած է շնորհիւ այն

աշխարհ չհսկողութեան , զոր ու-
սիկանական նախարարութիւնն ի
գործ կը դնէ :

— Երևանի նախարար Միւնիր
փաշա՝ իւր վերջին հիւանդութե-
նէն ապրիլնամ լինելով , երէկ ներ-
կայ գանուեցաւ նախարարայ խոր-
հրդոց սովորական նստին :

— Ուրբաթ օրն Սէլաթլարի արա-
րարութեան յետոյ , Մեծ-Եպար-
քոս Բարձր . Սայիտ փաշա սովա-
ղաբար կայսերական պալատն հը-
րակրուելով , օրուան առկա խնդ-
րոց վրայ դրեթէ ժամ մը խորհր-
դակցեցաւ Վեհ . Սուլթանին հետ :

— Օսմ . հեռագրաց և թղթա-
տարական վարչութիւնը՝ կոյսեղա-
կան հրամանաւ՝ այսուհետեւ թըր-
քական ժամուց հետ եւրոպական
ժամերն ալ պիտի նշանակէ ներքին
թուրքերէն հեռագրաց մէջ :

— Կը ծանուցուի թէ , ստիկա-
նութեան նախարար Վեամիլ պէյ ,
պարբերական թերթեր հրատարա-
կող ուրիշ պաշտօնատանց օրինա-
կին հետեւելով՝ մտադիր է պաշ-
տօնական թերթ մը հրատարակել ,
որ օստիկանական գործոց վրայ պի-
տի խօսի :

— Յայտնի է թէ , Տպագրական
տեսչութիւնն իմանալով որ Կ . Պոլ-
սոյ մէջ գոնուած տպարաններուն
մեծ մասն ըստ օրինի հրաման չեն
առած , յատուկ պաշտօնատարներ
կարգած էր տպարանաց վիճակը
քննելու եւ տեղեկագրելու համար :
Սոքա իրենց պաշտօնն ի գլուխ հա-
նելով տեղեկագիր մը մատուցած
են , յորմէ կը տեսնուի թէ Պոլսոյ
կողմը 48 և Ղալաթիոյ կողմը 37
տպարանք կան :

— Պուլղարական Սրէտէճլարգիրը
կը ծանուցանէ թէ , Բ . Դուռն հա-
րաւոր Կ . Պոլսոյ Պուլղարական
գործակալարան տնտեսներուն , որով-
հետեւ Տրթ . Վուլքալի Օսմ . ժա-
ւայութեան մէջ գտնուելով , վեր-
ջին թուրք-Ռուսական պատերազ-
մին ժամանակ վատարար թշնամ-
ւոյն կողմն անցած է եղբր :

— Եւրոպական լրագիրք ոմանք
վերջին օրերս ծանուցին թէ , խոռ-
վութիւնը ծագած էին Տէրսիմի
նահանգին մէջ : Ներքին գործոց
նախարարութիւնն իմացած է Տէր-
սիմի կուսակալին թէ , Եւրոպական
լրագրաց այս մասին տուած զը-
րոյցները բոլորովին անհիմն են :

— Յայտնի է թէ , գաւառական
գործոց նախարար Հասան Ֆէհմի
փաշա տեղեկագիր մը պատրաս-
տելով թուած էր այն բարենորո-
գումներ , զորս հարկ համարած է
ներմուծելու պաշտօնատան զա-
նազան մասանց մէջ : Այս տեղեկա-
գիր ի մօտոյ Պետական խորհրդոյ
կողմէ քննուելով , ապա Վեհ . Սուլ-
թանին հաւանութեան պիտի ներ-
կայայուի :

— Թարիգ լրագիրն՝ իւր այս ա-
ւուր թուով կը ծանուցանէ թէ՛
իւսկիւստարի Բեհհ . գաւառապետ
պէյի վրայ ամրաստանութիւնը
երթալով կը շատնան , և մինչեւ իսկ
կրտուի թէ անոր տան մէջ կուտա-
պգծութիւն մ'ալ գործուած է :

— Նոյն լրագիրը կըսէ թէ , Բե-
րայի ստիկանութեան տեսուհե-
րէն մին՝ իւր հայրենիքն ուղեւորող
ճամբորդ մը ծովուն վրայէն պա-
տըրտիւս մը բռնելով ցամաք հա-
ներ և անոր վրայ գտնուած 3,000
զրչի գումար մը բռնութեամբ
կորցրէ յետոյ փախեր է : Ոստի-
կանութիւնն այժմ քննութիւն բա-
ցած է յանցաւորը գտնելու հա-
մար :

— Նախնիւթայ գիշեր Բերայի
մէջ երկու շարագործք՝ իսհակ ա-

նուն մարդու վրայ յարձակելով ,
գրաւոր գումար 6,000 զրչի չտի
գումարը կապտեցին :

— Հանգուցեալ Պ . Երկրի Զարիֆի
տնեւորներն՝ Պ . Սթէֆանարի ա-
նուն երեւելի վաճառականն Եփո-
նիոյ Գուլէի Յունաց հիւանդանոցին
և Ֆէնէրի ազգային մեծ վարժա-
րանին 4,000 տկան ոսկի նաւիրեց :

— Կը տեսնուի թէ քանի մ'օրէ
ի վեր յաջորդաբար մայրաքաղաքս
կը հասնին գաւառական կեդրոն
քաղաքացի լրագրող գաւառաւորներն :
Այս բարձր պաշտօնատարաց գա-
ւառական տեսչութիւն ունի այն գա-
ւառական բարենորոգմանց հետ , որ
թուրքիոյ գաւառական կազմակեր-
պութեան մէջ պիտի մտնուին :

— Բաղաքացիաւ Մազհար փա-
շա , որ կսկորդի հիւանդութեան
կը նեղուէր , ապաքինած լինելով ,
ուրբաթ օրը կրցաւ Սէլաթլարի ա-
րարարութեան ներկայ գտնուիլ :

— Սուրիոյ պաշտօնական լրագի-
րը կը ծանուցանէ թէ , տաւանօրդի
տուրքը դրամով հաւաքելու դը-
րութիւնը դիւզօրէից մէջ սկսած
է գործադրիլ և գոհացուցիչ ար-
գելներ տուած է :

— Գանեայի պաշտօնական լրա-
գիրը կը ծանուցանէ թէ նահան-
գին Տէֆթէրտարը վերջին օրերս
պտոյտ մ'ընելով , բազում զեղ-
ծումներ գտեր է : Միայն Պորտուրի
գաւառին մէջ գտնուած բացն
600,000 զրուշէն աւելի է :

— Արդէն մայրաքաղաքս հասած
են այն ընտել անասնոց մեծ մասն ,
որք առեւտրական և երկրագոր-
ծական նախարարութեան կողմէ
կազմուորեալ արուեստահանգիտին
մէջ ի տես պիտի դրուին : Շիշլիի
չըճակայները տեղի պիտի ունենայ
պէս գնուած գետիններու վրայ :
Յայտնի է թէ կայսերական հրա-
մանաւ այս արուեստահանգէս շա-
մեն տարի պիտի նորոգուի և կու-
սակալանիստ քաղաքացի մէջ ևս
մասնաճիւղեր պիտի ունենայ : Ա-
ռեւտրական գործոց նախարարու-
թիւնը Գերմանիայէն մասնագէտ-
ներ բերել տուած է այս արուես-
տահանգիտից կազմուորութեան
վրայ խորհուրդ հարցնելու հա-
մար :

— Պուլսոյի Հալալէներու գոր-
ծին մէջ ամբաստանեալ անձանց
հարցաքննութիւնն աւարտած է :
Պետական խորհրդոյ գաւառական
ճիւղին նախաքննիչ գաւառաւորն , որ
Պրուսա գնացած էր , տեղական
իշխանութեանց յանձնած է հար-
ցաքննութեանց թուղթերն , և տա-
մաստանեալք ի մօտոյ պիտի գա-
տին վարչական խորհրդին առջեւ :

— Հալէպի Ֆրաթ (Եփրատ) լը-
րագիրը կըսէ թէ , Չէշթանի գա-
ւառն , որ Հալէպի կուսակալու-
թեան ներքեւ կը գտնուի , մար-
բուած է այն աւաղակաց մեծ մա-
սէն , որք կատարուելէն անդ :
Հուշալիստ Գարճի-Այի աւաղակա-
պետն սպաննուէր է Օսմ . զօրաց
հետ տեղի ունեցած կռուի մէջ :
Ապահայութիւնն վերահաստա-
ուած է այս բարձրաբերձ լըրանց
գաւառին մէջ , որք անյիշատակ ժա-
մանակներէ ի վեր աւաղակաց ողջ
եղած էին :

— Կը ծանուցուի թէ , Ժխախտի
Բէժի վարչութիւնը մայրաքաղա-
քին ծխախտաւոր խոտութիւններէն
բազմութիւն ծրարներ գրաւեր է ,
որք կեղծ քաղաքներ կը կրէին :

— Երրորայի հեղինակական հիւ-
պատու Պ . Միճաքիս , որ Հալէ-
պայ թագաւորին քով յատուկ պաշ-
տօն մը կատարելու համար Հալէպ-

ատան գնացած էր , յուլիս 3 թը-
ւակիր նախնի մը մէջ կը պատմէ թէ
40 տուր ուղեւորութեան մը յե-
տոյ օգոստոս 24ին Մատուլ հա-
նելով , հան գտեր է անգլիացի
Հուլիս ծովապետ , լազմաթիւ
սպայներով և ճոխ ընծայներով ,
ինչպէս նաեւ խափին մէկ պատ-
ուիրակը : Յրանախան գեր-հիւ-
պատան ևս հան կը գտնուէր Յու-
հանէս թագաւորին քով , յատուկ
պաշտօն մը կատարելու համար :
Երբ Պ . Միճաքիս Մատուլ կը հա-
նի , թագաւորը նորա արամադրու-
թեան ներքեւ կը դնէ գեղեցիկ
տուն մը , և հրաման կ'ընէ ամեն
կով մը , 3 ոչխար , 3 սափոր ուռ-
(բէքմէշ) , 200 հաց , աման մը կա-
րագ կնի , զրկել , Հեղենական հիւ-
պատան իւր հասած օրն իսկ թա-
գաւորին ներկայանալու պատու ու-
նեցեր է : Յովհանէս թագաւորը
Պ . Միճաքիսի թախանձոնաց զիջա-
նելով հաճեր է ընդունիլ Հուլիս
ծովապետն և անգլիական առա-
ջարկութեանց տեղեկանալ , որք
յուլիս 3ին ստորագրեալ դաշնաւ,
զրին ձեւն առեր են , Հուլիս ծո-
վապետը քանիցս շնորհակալ եղի
է Պ . Միճաքիսի՝ իւր միջնորդու-
թեան շնորհիւ ձեւը բերուա-
ւորեանց համար , և խոստովանե-
է թէ դաշնագրին կնքումը գլխա-
ւորաբար հեղինակական հիւպատու-
կողմէ Յովհանէս թագաւորին արը-
ուած խորհրդոց արդիւնքն է :

— Միճաքիս կը յարէ թէ Հալէպ
թագաւորը կը վախաքի իւր քո-
պահը զինք մինչեւ հոկտեմբեր :

— Թէրճէմանը Հալիգաթի
ծանուցանէ թէ լրագրաց և ծա-
նուցանց գործներու կեղծն ալ ե-
րեւան եղած է , որոյ քանակու-
թիւնն հասնալու համար քննու-
թիւն մը բացուած է Օսմ . հանրա-
յին պարտոց պաշտօնատան մէջ :

— Ֆար տի . Պոսֆոր լրագիրը
գիտել տալով թէ՛ Արեւելեան Բու-
մէլի տաւանձնաշնորհեալ նահան-
գին երմտական գործոց տնօրէն
Խուվանչօ , որ կալիքի փաշայի աղ-
գականն է , վերջին թուրք-Ռու-
սական պատերազմին ժամանակ
վատարար թշնամոյն յանձնե-
րին որ իրեն վատահայուած էր իւ-
րեւ Ռուսոգլի կուսակալութեան
խորհրդական , յոյս կը յայտնէ որ
Մեծ-Եպարքոս Բարձր . Սայիտ փա-
շա բացատրութիւն պիտի պահանջէ
Պ . Եւսէմինչլի երմտական գործոց
տնօրէն անուանման նկատմամբ :

— Արեւտրական և երկրագոր-
ծական նախարարութիւնը Պէշդի-
կաւալարութեան հրաւէր ստա-
ցաւ Անվէրսի տեղեկական արուես-
տահանգիտին մասնակցելու , որ 1888
մայիս 2ին պիտի բացուի , և Պէշդի-
կէրպու Բ . Թագաւորին բարձր հո-
վանաւորութեան ներքեւ գրուած
է : Այս արուեստահանգիտին նախ-
ապին է քաղաքի միջազգային
փոխանակութիւնները :

— Լիււսապէսն կը զրեւ մեղ .
Յուլիս 50 առաւօտեան ժամը 2 1/2ին
Դուլի բերդէն արձակուած որոտա-
ձայն թնդանոթները քաղաքին կատա-
վարի փաշային Կ . Պոլսէն յերուսաղէ-
վերայ արձն աւելեցին . Նորին Բարն-
ութիւնը զիմաւորեցին քաղաքին պաշ-
տօնատարք և երեւելիք , զօրաց նուազ-
ածու խումբ , քաղաքին պահապան
զորքերն և ժողովրդեան խումբ բազմ-
ութիւն : Ի պատիւ Ն . Վսեմութեան
գաղաքաւորած էին պարսպի Դամասկոս
և Յուլիսի գաւառ կոչեցեալ զրուռը նոյն
ւայ ճիւղերով , և տեղ տեղ վարդի-
պաշտան կը փոխէին «տաւաթեալ» , սե-
խտարդն ու ձմերուկը , որք կախու-
նին խոտութիւններու ձախտման , որովհե-
տեւ քաղաքին մէջ վարդը հաղուաղեա-
է սա ի չգոյէ գետոց և սղաքացի :

Հանձնարարէս զարդարումն էր իրա-
նապարական աստարանն և զբանս ու-
ղեւ մարմնաւոր ոչնարայ արեան նիւե-
քը կը տեսնուէին . նոյն գիշեր լուսա-
վառութիւն եւս եղաւ ի պատիւ բոլոր
խնայ . զարդարումն էր խառնութեամբ
ճակատի զոյնիցն իսկ ինքնաբերաբար
բարեկերպ և ի զիւր լապտերներով ու
Օտմ. զբոլակներով :
Յունաց Ս. Պատրիարքը Նազարէթ,
Ա. քիւս և այլ տեղեր այցելութեան զը-
նաց . Նորին Արքայապետութեան ընկերակ-
ցող նորապետի եղբորակաւ լաւամե-
քաւ ի Նազարէթ :

Նորին Արքայապետութեան զատուցու-
թեան պաշտօնէն հանեց Ծովի անուն
ուսումնական սարկուստը . կրտսի թէ
լրագրի մը մէջ Յունաց վանքին վրայ
հրատարակեալ անուանարկէ յոգուած
մը փոխանակ հերքելով իրր ճամբարու-
թիւնն աշակերտաց հայտնութեան և մինչեւ
իսկ մեծ տեղերը լապտերներ է :

ԱՅԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Պատրիարքական Գեր. փոխա-
նորդ Հայրն և ուրիշ մի քանի ե-
կեղեցականք այս առաւօտ այցե-
լութեան գնացին Ամեն Ս. Պատ-
րիարք Հօր, որոյ հիւանդութիւնը
վերստին ծանրացած է : Ն. Սրբազ-
նութիւնն ուրբաթ գիշեր մեծ նե-
ղութիւն կրած և շաբաթ օրն ալ
բժշկական նոր խորհրդակցութիւն
մը կատարուած է :

Խառն ժողովոյ վերջին նստին
որոշմանց մէջ ծանուցած էինք թէ
Երուսաղեմի պարտուց քննիչ Յանն-
նախումբն և խառն ժողովը չկը-
նալով համաձայնութեան մը գալ,
որոշած էին որ խառն ժողովէն յա-
կապէս կարգեալ մասնախումբն և
քննիչ Յաննախումբն առանձինն
գումարուելով համաձայնին և ար-
գիւնքը խառն ժողովոյ տեղեկա-
ղբին :

Ստուգեցինք որ քննիչ յանձնա-
ժողովն նոյն նստին մէջ հակառա-
ջարկ մը ներկայեցէ Երուսաղեմի
պարտուց բարձման եղանակի մա-
սին , և սակայն խառն ժողովէն
չքնդունուելով ջերմ պիճարանու-
թիւն մը տեղի ունեցեր է , յորմէ
յետոյ քննիչ Յաննախումբն ան-
գամբ յայտարարեր են թէ իրենք

ձեռնարկէս պիտի մտնեն առանց վար-
չութեան հետեւ ելլելու ընթացիկ գէ-
տնաբար յարաւ յանկուս :

Արեւելք լրագրոյ արտօնատէր
Ճամատեան Ստեփան էֆէնտիի և
Օրիորդ Սրբուհի Պատրիարքին ա-
մուսնութեան հանգիստ երէկ կա-
տարեցաւ . յՕրթագիւղ արժանա-
վայել շքով :

Կը շնորհատ որեւիք մեր պաշտո-
նակիցն և անվերջ երջանակութիւն
կը մտղմենք իրեն և իւր ազնիւ ը-
մակցին :

Տ Ե Վ Ե Կ Ա Գ Ի Ր

ՆԱԽԱԶՆՈՒՆՈՒԹԱՆ ԴԻԻԱՆԻ

Վսեմախոյ Ստեփանեան Այգային
ժողովոյ ,
Այգային ժողովն , իւր 1884 յուլիս
6ի նստին մէջ , Նախաձեռնութեան
Դիւանին յղած է Խառն ժողովոյ յու-
նիս 20 թուակիր միտաշարին , առաջ-
նորդաց ընտրութիւնն առժամայ կեր-
պով կեդրոնական Վարչութեան յանձ-
նելու մասին :

Կը յիշէ ժողովոյ թէ արդէն փեար-
24ին համանման առաջարկի մը քննու-
թիւնն յանձնուած էր Նախաձեռնու-
թեան նախորդ Դիւանին , որոյ մեծա-
մասնութեան կողմուած է ներկայ Դի-
ւանն , և թէ նա մարտ 14ին մատու-
ցած է իւր տեղեկագիրն , որ ցարդ կը
ստատէ ժողովոյ խնդրոց կարգին մէջ
Յիշեալ տեղեկագիրն մերժում կ'առա-
ջարկէր սա պատճառաբանութեամբ .

« Այս առաջարկը կը հակադասի Այ-
գային Սահմանադրութեան 97րդ յոդ-
ուածին , որ գաւառական Ընդհ. ժողո-
վոց կը յանձնէ առաջնորդաց ընտրու-
թիւնն . Դիւանն օգտակար չը կարծէր
փոխել յիշեալ յոդուածն , որ առա-
կեղորոշական ոգիէ ներշնչուած է և
տեղացւոց իրաւունքը կը յարդէ , մանա-
ւանդ որ այսպիսի փոփոխութիւն մը
կրնայ բողոք և ընդդիմութիւն յարու-
ցանել գաւառացի մէջ : Վարչութիւնը
կարող է լուծել առաջնորդական կնճիւ-
ններն , համոզողական միջոցներ ի գործ
դնելով Գաւառական ժողովոց քով , որ-
պէս յի անդուստի վիճակաց համար ա-
ռաջնորդ ընտրեն , իրենց առաջնորդաց
տեղափոխութեան հաւանքն , եթէ
բարձրագոյն պատճառաց համար ան-
հրաժեշտ պատուի , և յամբողջ նշանա-
կեն իրենց այն առաջնորդաց որք բարձ-

րագոյն և նախարկելի գծով արտօնեաց
պատճառ լինին : Հետեւապէս , կ'ա-
ռաջարկենք մերժել ներկայացեալ օրի-
նական ձրագիրն : »

Այժմ կը խառնութեանք թէ մեր
համոզումը նոյնք մնացած է , զի մարտ
14ին ի վեր չէ պատճառ իրողութիւն
մը որ կարծեաց յեղաշրջում պատճա-
ռէր մեզ , մանաւանդ որ այդ ուսա-
ջարկին գէտ մեր նախատեսած բողոքն
և ընդդիմութիւնն սկսած են յառնել
Տրապիզոնի գաւառէն սկսեալ , որպէս
կը վերջեն յունիս 27ի և յուլիս 5ի
« Մասիսներուն » մէջ հրատարակուած
թղթակցութիւններն և այն պաշտօնա-
գիր որ ներկայացաւ ժողովոյ վերջին
նստին : Խառն ժողովոյ պաշտօնագրին
թուած չարքաներն համադրական մի-
ջոցներով կրնան բարձուիլ , առանց զի-
մելու բացառիկ տնօրինութեանց , և
անշուշտ լուսաւոյն է որ Վարչութիւնն,
կիսադարձանք որոնելու տեղ , փու-
թացնէ առաջնորդական վիճակներն
նոր կողմակերպութեամբ սահմանելու
պաշտօնով կարգեալ Յաննախումբոյ
գործն , որ , ինչպէս ինք կը հաւատայ ,
հիմնական կարգադրութեան մը խա-
րխուր պիտի լինի :

Մնամբ յարդանօր
ի դիմաց Նախաձեռն. Դիւանի
Ատենագիր Ատենագետ
ՅՈՎ. Հ. ԱՐՇԱԿՈՒՆԻ Մ. ՉԵՐԱԶ
Կալաթա (Տեղեկաբեր)
15 յուլիս 1884

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր

Այս օրը

Մարտիկա 6 սեպտ. իրիկ.
Այսօր 5 հոգի մեռան քղերայէն :
Թուրք 6 սեպտ. իրիկ.
Այսօր 2 հոգի մեռան քղերայէն :
Հում 6 սեպտ. իրիկ.
Այսօր Նարոյի մէջ 100 և վարակ-
եալ ուրիշ տեղեր 60 հոգի մեռան քո-
լերայէն :

Մատրիս 6 սեպտ. իրիկ.
Ալեքանդրի մէջ 9 հոգի մեռան քո-
լերայէն :

Թուրք 7 սեպտ. իրիկ.
Այսօր մէկ հոգի մեռաւ քղերայէն :
Մարտիկա 7 սեպտ. իրիկ.
Այսօր 4 հոգի մեռան քղերայէն :
Մատրիս 7 սեպտ. իրիկ.
Ալեքանդրի և չրճակայի մէջ 10 հո-
գի մեռան քղերայէն :

Հում 7 սեպտ. իրիկ.
Այսօր Նարոյի մէջ 100 և վարակ-
եալ ուրիշ տեղեր 50 հոգի մեռան քո-
լերայէն :

Պէրլին 6 սեպտ. իրիկուն
Երկր կայսերաց տեսակցութիւ-
նը սեպտ. 13ին տեղի պիտի ունե-
նայ :

ՊԱՏԱՍԻՆ

Բայրականաց կողմանէ մեզի
դէմ հրատարակուած « Յայտարար
ձեւարարութեան » անուն գրքին պա-
տասխանը , որ մինչեւ ցարդ Մէա-
րիկի կողմանէ սխալ հասկցողու-
թեամբ արդիւրեւ էր հրատարա-
կուելէ , հրամանն ընդունելով քիչ
օրէն ի ըլլա կ'ընծայուի : Դիւր 60
բարայ . փոստային ծաղրը մեր վը-
րայ :

Աւետարանիչ
Դ. Ն. ՇԵՆՆԵԱՆ

Կ. Պոլիս Կէտիկ-Բաշայ
6 Սեպտ. 1884

Դ Ր Ա Մ Ա Կ Ա Ն

— 0 —

Ղալաթիս , 27 օգոստ.

ԸՆԴՈՒՄՆԵՐ

Օտմ. Գոնա .	դոյուեցաւ	9, 1/2
» »	բացուեցաւ	9, 2
» »	կէս օրին	9, 2
Նգիպա .	միացեալ	Օտմ. Ո. 66, 20
Բուժիչի երկաթուղի ֆր.		44,
Թրամիէյ	Օտմ. Ո.	295,

ԸՆԴՈՒՄՆԵՐ ԴԵՐՈՅ

Օտմանեան ոսկի	դր.	100
Անգլիական »	»	110 3
Գաղղիական »	»	87 26
Բոլ	»	90
Գրիկաց	»	51 15
Գաւառի թուղթ	»	8 95
» արծաթ	»	89 50
Մէճիտի տարբ.	»	108 4
Վեցնոց	»	102 57
Հինգնոց	»	102 50
Մէթալք	»	98
Թղթաղբաւ	»	5000

նախկինը պիտի խորտակէ և անմեղութիւնը պիտի յայտ-
նէ : Յայնժամ պիտի պատմէ ժան վայեանի սենեակին մէջ
պատահածը և գիշարոյ օրիորդին սխալ պիտի հա-
տատէ :

Թերեւս չը հաստատենք ըլլան . սակայն երկու-
րան կայ զոր ինծի բերած է . իմ վիայութիւնս պիտի
ուզեն և ես չի պիտի կարենամ ստել , տե՛ղիս ծանրու-
թեան ներքեւ ընկճեալ , եղբայրս պիտի ամբաստանեմ :

Գործը ամեն կերպով քննեցի . կենթադրեմ որ Գայլ
Յովհաննէսի խօսիլ սովորեցնել կորելի չափով լինի . ինչ
պիտի ըլլայ այն ատեն . անոր անկարելի պիտի ըլլայ իւր
անմեղութիւնը հատատել : Սակայն որովհետեւ . մշտն-
ջենաւոր կերպով զանկաւ բանաւ պահել կարելի չափով
լինի , ուստի գաւառատան մը , գաւառապարտութիւն մը
հարկ պիտի ըլլայ : Եւ գիշարոյ արարածը ինքզինքը
պաշտարանելու անհարող զարմ , անարդ չարագործի մը
նման նախնական գաւառարանի մը կամ եղևնական գու-
տարանի մը տաշեւորտի ներկայացուի : Ե՛հ , ու-
րեմն կը կարծէք , որ , եթէ տակաւին կապրեմ , ես
Հանրիէթ տը Սիմէզ գիտնալով գործին զազանիքը ,
անմեղ մը գաւառապարտելու չափ վատ և չար լի-
նիմ :

Ուրիշ ենթադրութիւն մը . կենթադրեմ թէ Գայլ
Յովհաննէս խօսիլ սովորելով , այս կամ այն պատճառաւ
չուզէ ձեւարարութիւնը երեւան հանել , այսինքն յանցա-
ւորը ցցունել . անշուշտ գործեալ գաւառապարտ տաշեւ-
որտի եղնէ , Ե՛հ ուրեմն , կը կարծէք որ Գայլ Յովհան-
նէսի այսպիսի զոհարարութիւն մ'ընել տար . արտաւ յա-

Բառու շնորհոյ ուրանալ :

— Կեցէք , պառաւ օրիորդը շանթաւար նայուածք մը
ու զղբով անոր , ձեր սրիկայութեան վրայ վատ տախ-
տաթիւն մ'ալ մի աւելցնէք , ժան վայեանի սենեակին
մէջ . . . պատահածը ես գիտեմ . . . Գայլ Յովհան-
նէս չը խօսիր , ստոյգ է . և սակայն անկա եկաւ ինծի
խնայուց թէ եղբայրս սրիկայ մ'է , անկա չը խօսիր ,
սակայն կրնայ հասկցնել , քանի որ կրցաւ . ինծի ամեն
բան ըսել . . . և դուք կը համարձակեք տակաւին ու-
րանալ : Ոչ , ոչ , այսքան յանդուգն չէք կրնաւ ըլլալ :

Բառու անկեղոր եղած էր :

— Հանրիէթ , ըստ. նա կարծելով որ պիտի կարենայ
ինքզինքը արդարացնել , կերպեմ . որ ժան վայեանի չը
գիշար երբէք :

— Այո , բայց գիշարողը մեռաւ : Դուք պատճառ ե-
ղաք անոր անձնապահութեան : Այո , դուք սպաննե-
ցիք ժան վայեանը , ապիւ . երիտասարդի մը սիրելի և
պաշտելի նշանածը որ պատուոյ լեզունի տապաւն և Գագ-
ղիական բանակին մէջ սպայ մ'է այսօր : Ահաւասիկ ինչ
որ ըլլիք , որ սրիկայութեան անձնելի գործը կը տապա-
ւորէ ձեր ճակտին վրայ :

Երիտասարդը շուարելով անոր ոտքը ինկաւ . և դող-
գաճուն ձեռքերը քրոջը երկնցնելով ,

— Հանրիէթ , շնորհ , շնորհ , պառաւ նա :

— Ո՛հ , ըստ. նա արհամարհանօք , գիտութիւն կը
խնդրէք ինձմէ . . . ոտք եղէք , ինձմէ շնորհ մի խնդ-
րէք , ձեր գաւառաւոր ես չեմ : Ոտք եղէք :

Բառու հնազանդեցաւ . Օրիորդը շարունակեց .

Հրապարակում
Խորհրդակցութեամբ ընտրութեան
ԱՅԽԱՐՀԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԴԱՍԵՐ
Նախագահութեան հարկեր
Կերպարաններն է Դարգարան
Գրատունը Մերձան փողոց, թիվ
57: Կը գտնուի նաեւ միւս գրատու-
նայ քով: Դին 5 զրուշ:

Բաւական թուով գնողաց 0/10 20
գեղը կը լինի:
ՀԱՄԱՌՈՏ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
Դպրոցաց համար
Հին պատմութիւն Սրբաւ փողոց
Հարց Ա.
Երկրորդ տպագրութիւն
Յօդերն Մ. Մանուէլ

Սոյն գիրքն Արեւելեան Մամուլ
Տնօրէն-Խմբագրատան մեծահաս-
նայ Մամուլեան էֆֆի կը տպագրու-
թիւնն է, որ աշխարհաբար սորոկ
և դիւրամանալի լեզուով կ'աւանդէ
արեւելեան աղբաց ընդհ. պատ-
մութիւնն, և կրնայ աղբային վար-
ժարանաց մէջ զործածուիլ օգտա-
կար կերպիւ: Կերպարաններն է
միմիայն Զինճիրճեան գրատունն,
Մահմուտ փաշա: Գին 6 զրուշ:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԻՔ
ՏԻԳՐԱՆ Ս. ՍԵՐՈՍԵՆ
ԴԱՐՈՒՆ ԵՒ ԱՇՈՒՆ
ՏԱՂԵՐ
Սոյն գրքակին կերպարաններն է
Պոլիս Պահճէ գաղութ Նրափաշտութեան
կողմէն Աղապարանի խանութը: Նաեւ
կը գտնուի նոյն կողմէն եղող Նրափաշ-
տաց և Պոլիս գրափաշտաց խանութ-
ներն, ի զին 7 զրուշ:

ԿՈՒՆԵՔ-ԻՒԼ-ԼՈՒՂԱԹ
ԲԱՌԱՐԱՆ
ՖԻՆԱՆՍԵՐԵՆ Ի ԹՈՒՐԻՔԵՐԵՆ
Աշխատատեղեր
Մեհմեթ Եւթէ և Մեհմեթ Ալի
Պաշտօնեայ Հասարակաց կրթութեան
Գրաքննութեան սենեկի
Հրատարակիչ Գալիպ Պալաթ

Այս բառարանն, պարունակած ար-
ւեստական և դիւանական բառերու ճո-
խութեամբն, բացատրութեանց յստա-
կութեամբն իւր տեսակին մէջ առաջինը
կը համարուի: Սոյն գործը ցարդ հը-
րատարակուած Բրանսերէն-Թոքերէն
բառագրոց վրայ սա առաւելութիւնն
այ ունի որ թուրք տառերով տրուած
բացատրութիւններն լատին տառերով

եւս նշանակուած են անոր մէջ, մաս-
նաւորապէս ի դիւրութիւն օտարաղ-
եաց:
Մասնաւոր խնամքով, պեղծիկ և
մաքուր տպագրութեամբ տետր առ
տետր ի խոյս կ'ընծայուի Արամեան տը
պարանէն:
Առաջին հատորն՝ որ երեսուն երկու
երեսներով երեսուն և մէկ տետրակ-
ներէ բաղկացեալ է՝ տետր առ տետր
հրատարակուելէ յետոյ կազմուած կը
վաճառուի ի գին 60 դան. արծաթ:
Բ. հատորին 15 բորդ տետրն եւս
հրատարակուած է եւ կը վաճառուի
ի գին 2 դան. արծ. իւրաքանչիւրն:
Բաժանորդագիրն է Կ. Պոլսոյ հա-
մար 75 դան. ոսկեգրամ. գաւառաց
համար 100:
Բ. հատորին 15 բորդ տետրն հրատա-
րակուած լինելով՝ բաժանորդագրու-
թիւնը փակուած է:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐԴԱԿԱՅԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ
ՀԵՂԵՆ
ՏՈՒՐ. Տ. Ս. ՓԵՏՏԻՄԱՆՆԱՆ
Բազմահմուտ Տոքերէն տարգրու-
յին պատմութեամբ և ծագիլ հիւան-
դութեան վրայ կը խօսի իւր տը
երկասիրութեան մէջ, որ մաքուր
թղթի վրայ տպագրուած և բազ-
մաթիւ լուսանկար և փորագրու-
ած պատկերներով դարգարուած է:
Այս գեղեցիկ մատենն, որոյ գի-
նը 35 զրուշ է, կը վաճառուի Պո-
լիս, Գալիպեան գրատունը, Ղա-
լաթիս, Յակոբ Սրբակ էֆէնտի
թղթափաշտանոցն, և Բերա, Լո-
ւէն և Քէյլ գրատունը:

ՏԱՆԸ ՓԱՏՏԱՐԱՆԸ
ՀԱՐԻՐ ՀԱՐՑԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ
Աշխատատեղաց Մեհմեթ Ալի
Ով որ կ'ուզէ յաւանգան,
Արեւելեան և Գաղափարական
գաղափարաց անմիջապէս վերահասու-
րլալ, թող հաճի սոյն գիրքը ըն-
թեռնուր որ տան մը համար ան-
հրաժեշտ պիտանի է, և առօրեայ
պատահական ամենակարեւոր գոր-
ծոց և այլոց նկատմամբ հարցում-
ներ կը պարունակէ հանգերձ պա-
տասխանեօք:
Կը ծախուի ամեն հայ գրափա-
շտաց և թղթափաշտ. Մ. Չարե-
հի և Սուհի Պօղոս աղայի քով ի
գին 3 զրուշ:

ԳՈՐԾԱՅԻՆ
ՀԱՄԱՐԱՆԻ ՈՒԹԻՒՆ
ՈՐ ԿԱՐԱՆԻՔ
Մասն Ա. — Տարերք վաճառականու-
թեան. — Վաճառականական թղթոց
ծեւերն և օրինակներն, ինչպէս են,
հաշուեցոյց, դանաղան տեսակ տոմարիք,
վիճակի և տպագիր փոխանակաղբիք,
ընթացիկ-հաշիւք, զեղչի ցուցակք եւլն:
— Վաճառականական կարեւոր հաշիւք.
— Քաղուածք վաճառականական օրինա-
գրոց և դրոյմատրոց. — Մասն Բ. —
Տոմարակալութիւն. — Պարզ և կրկնակ-
տոմար. — Բառացուցակ:

Բ. Տարերք-Բեւ
Ճոխացեալ կարեւոր յաւելուածովք
ի պէտս Աղբ. վարժարանաց
Ի Ն. ՏԻՒՂԵՆՃԵԱՆԷ
Կը վաճառուի Պոլսոյ կողմը բոլոր
հայ գրափաշտաց, Պահճէ գաղութ Նը-
րափաշտ. Պօղոս և Յակոբ աղայիք քով
և Օսմանեան գրատունը: Կալաթա Յա-
կոբ Արշակ էֆէնտի վաճառատունը:
Գին կապման օրինակին 25 զրուշ արծ.

Ա. ՉԱՐԵ
ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՆԱՐԱՆԻՆԱՅ
Պալաթ-բազար Թանմիզ փողոց քիւ 59
ճիշդ դիմ առ դիմ աղբիւրին

Մ. Հ. ՏԵՕՐԱՆԵՆԻ ՎԱՃԱ-
ՌԱՌԱՆ ԻՆՉ Կը գտնուին նպարե-
ղինաց վերաբերեալ ամեն տեսակ
ապրանքներ, որպիսիք են, խաչ-
վէ՛ սովորական, լաւ եւ ընտրա-
դոյն (Մարթինիքա). շաքար,
թրիւսթիւ, Մարսիլիոյ և չօլան-
տայի, այլեայլ տեսակ ըսբար-
մաշէթներէ զատ, ֆրանսական
բուն ֆուրնիւ. Սիպիլիթարմիւզ,
Նարսիլի և ճէնսօլայի մաքաբուն ու
չէհրիւյէ. բրինձ՝ Մախսուսէ և Բի-
ղոն առաջին կարգի. անուշեղե-
նի և խմորեղենի, յատուկ լաւա-
գոյն ալիւրներ. Բանտիոյ եւ Այ-
վալիլի ընտիր աճառ. քօլա, ձէթ,
քարիւղ (կաղ), ի մի բան, սոյն
վաճառատուն մէջ կը ծախուի իր
ամեն տեսակներովք լաւաղայն
այն պիտանի բաներու՝ որք ա-
ռեւտրական սոյն ճիւղին կը վե-
րաբերին:

Գիները գոհացուցիչ են:
ԱՊՈՒՆԻ ԶԻՍՅ

ՓՈՒՄԴՐՈՒԹԻՒՆ
Կարոտ Լալէի ճամփի դէմ
թիւ 13 մի նոր պեղարան բաց
ուած է, որ պեղարար կը պատ-
րաստուին փութով եւ մասնա-
ւոր խնամով, կը գտնուին նաեւ
Երազայէ եկած ամեն տեսակ
պատրաստ գեղեր հատով կա-
նոն եւ իցէ քանակութեամբ, որ
ըլս նշանուոր գործարաններ
ուղղակի բերել կուտայ իր
անուան:

Սոյն պեղարանի բացումը
յոյժ օգտակար ծառայութիւն
մը հասարակութեան, մասնա-
ւանդ նիւթական մեծ շահար-
քութիւն ամեն անոնց որք իրեն
վնասածն ճշգրտագոյն գտնելու հա-
մար գաղափարատուած են հի-
սաւոր տեղեր գիմել:

Պատուարժան յաճախորդ
ները գնող չափաւորութեան հե-
ղեպօրէից ընտրութեամբ գոհա-
ցընելն իրեն սկզբունք ընտրու-
սոյն Տ. Ալաշկերտեան գեղարա-
նը, որ երկար տարիներէ ի վի-
հաշակաւոր եղած է Եֆէն-ճալ
Բօլթախանէի դէմ՝ այս անգամ
տարբերակէ փոխադրուած
կոքա Լալէի ճամփի դէմ թ. 13

Սոյն փոխադրութեան առ-
թիւ Երազայէ բերել տուած
խիտ թարմ հանգային ջրեր
Պօրտոյի եւ Մալապի գիմիլի
զանազան ըմպելիք, անուշա-
հոտք, եւ այլն եւ այլն:

Նշանուոր է միանգամայն
սոյն պեղարանը իւր Զիւն իւր
մասնաճիւղով, եւ յիշուի յաճա-
խորդը զմայլած են ապրանք
ընտրութեան, մաքրութեան և
գնող չափաւորութեան:

Յիշեալ պեղարանը միշտ
յաճախեմ ճարտար եւ հոգաւոր
բժիշկներ, խնդրուած բժիշկ
ներու համար ալ պէտք է լու-
տուի ժամանակին:

Ղալաթիս հանրածանօթ վա-
ճառական Մինասեան էֆէնտ
որդի Տօքթօր Մինասեան էֆէ-
տի բարեհաճած է արդէն ու-
րաթ օրեր ձրիաբար դարման
աղբատներն:

Ա. ՉԱ

Լրագիրս ձեռքէ կը ծախու
նաեւ Պահճէ-գաղութ Նրափաշտ
Պօղոս և Յակոբ աղաներուն խա-
նութը:

— 490 —
— Ժան վայեան իւր վատ բռնարարիչը չը ճանչցուի,
գիտէք:
— Այո:
— Գայլ Յովհաննէս որ անոր օգնութեան վախճա-
յած էր, անմեղ Գայլ Յովհաննէսը իւր յանցանքն որ ճանչ-
ցուեցաւ. գիտէք:
— Այո:
— Ե՛հ, ուրեմն տակաւին չէք գիտեր. կիմայնեմ
ձեզ որ Գայլ Յովհաննէս ամբաստանուելով ժողովարան-
ներէն բռնուեցաւ և բանտը՝ նետուեցաւ:
— Ատիկա ալ գիտէի, Հանրիթ:
— Ա՛հ, գիտէիք. . . . և այս առաստաղու դուր վո-
քուր եկաք, ուրեմն Բառու որ Սիմէզ ոչ խից՝ ունի, ոչ
պատիւ և ոչ սկստ. . . . գիտէիք. . . . և դուք չափա-
ցաք այս գիւղին մէջ երեսնուոր ուր ամեն քայլերու դ-
առջեւ պիտի լսէք. Գայլ Յովհաննէս որիկայ մ'է. Գայլ
Յովհաննէս եղեւնադարձ մ'է. . . . վաճառ գի շուտով մոռ-
ցան այն բարբիթը զոր անիկա ըրած էր, և տեսակ մը հրէշ
համարուեցաւ նա, կարող ամեն տեսակ ճիւղի գործե-
լու:
— Հանրիթ, քայլաւ կը ցտ խմ յիմարութեանս վրայ,
կերպնում:
— Ա՛հ, յիմարութիւն միայն կը կոչէք. . . . բայց ի՛նչ
փոյթ. դուք միայն կը ցտէք. . . . ցտեղուն և զղջաւուն
մէջ մեծ տարբերութիւն կայ: Դժբաղդարաւ այն չարիքը
զոր դուք գործեցիք, անգարմանելի է. . . . վերջապէս
Գայլ Յովհաննէս բանտն է, ի՛նչ պիտի ընէք:
— Ինչ պիտի ընեմ:

— 491 —
— Այո:
— Բայց, բայց, թո՛ղ տեղեց նա:
— Պատասխանեցէք ուրեմն:
— Ի՛նչ կրնամ ընել. ի՛նչ կուզէք որ ընեմ:
— Ա՛հ, այո, ճշմարիտ է, բան մը չէք կրնար ընել,
ուստ գտնուածեմ օրերով:
Բառու քիչ մը քաջաբերուեցաւ:
— Ձեմ կրնար երթալ ամեն տեղ պոռալ. Գայլ Յով-
հաննէս անմեղ է, յանցաւորը եւ եմ, և յետոյ Երեմիայի
բանտը մտնել անոր տեղ:
— Եւ տակաւին պարտաւորութիւնը կը պահանջէ այդ-
պէս ընել, բայց օրերով. վաճառ գի մարդ մը որ բարձր
սիրտ ունի՝ չկրնայ թող տալ որ իւր տեղ անմեղ մը գա-
տապարտուի: Բայց որ Սիմէզ պարանոսին կայ. . . .
դուք բան մը չէք կրնար ընել. եթէ հէ՛ք մայրս խմանայ
. . . . ա՛հ, ահա որ հարուած մը պիտի սղաննէ զինքն:
— Սիմէզն Հանրիթ, Պ. որ վիճէն հաւաստեց ինձ
որ Գայլ Յովհաննէս չի պիտի գաղափարատուի:
— Եւ ստով ձեռ խից՝ հանգարտեցիկ կուզէք
այնպէս չէ՞, բայց եւ կըսեմ ձեզ, գողացէք. . . . Գայլ
Յովհաննէս իւր բանտին մէջ կապտուեալ ձեզ:
— Անիկա չի պիտի խօսի:
— Այդ երազովը մի խաբուիք, Գայլ Յովհաննէս խո-
սիլ և կարգալ պիտի սովորի, անշուշտ տակաւին ժամանակի
կարօտ է. տակաւին արդարութիւնը համբերող է, տարի-
ները ոչինչ են անոր համար, վաճառ գի այն (արդարու-
թիւնը) յաւիտեական է: Այն օրը յորում Գայլ Յով-
հաննէս խօսի և հասկնայ, իրեն դէմ եղած ամբաստա-

— 492 —
— Եւ տակաւին պարտաւորութիւնը կը պահանջէ այդ-
պէս ընել, բայց օրերով. վաճառ գի մարդ մը որ բարձր
սիրտ ունի՝ չկրնայ թող տալ որ իւր տեղ անմեղ մը գա-
տապարտուի: Բայց որ Սիմէզ պարանոսին կայ. . . .
դուք բան մը չէք կրնար ընել. եթէ հէ՛ք մայրս խմանայ
. . . . ա՛հ, ահա որ հարուած մը պիտի սղաննէ զինքն:
— Սիմէզն Հանրիթ, Պ. որ վիճէն հաւաստեց ինձ
որ Գայլ Յովհաննէս չի պիտի գաղափարատուի:
— Եւ ստով ձեռ խից՝ հանգարտեցիկ կուզէք
այնպէս չէ՞, բայց եւ կըսեմ ձեզ, գողացէք. . . . Գայլ
Յովհաննէս իւր բանտին մէջ կապտուեալ ձեզ:
— Անիկա չի պիտի խօսի:
— Այդ երազովը մի խաբուիք, Գայլ Յովհաննէս խո-
սիլ և կարգալ պիտի սովորի, անշուշտ տակաւին ժամանակի
կարօտ է. տակաւին արդարութիւնը համբերող է, տարի-
ները ոչինչ են անոր համար, վաճառ գի այն (արդարու-
թիւնը) յաւիտեական է: Այն օրը յորում Գայլ Յով-
հաննէս խօսի և հասկնայ, իրեն դէմ եղած ամբաստա-